

Eesti Majandus

Tööstuse, kaubanduse ja rahanduse ajakiri

5. köide

Tallinnas, teisipäeval, 15. juulil 1924

Nr. 27 (71)

Sisuu:

Toimetuse kommentaar

Eesti nahatööstus

Emmissioonid aprill—juuni 1924. a.

Sise- ja väljamaa kroonika

Teated ettevõtete tegevusest

Isiklikud teated.

Raha- ja kaubaturu ülevaated

Ilmub kord nädalas

Väljaandja: Eesti Majanduspoliitiline Selts, Tallinnas

EESTI MAJANDUS

TÖÖSTUSE, KAUBANDUSE JA RAHANDUSE AJAKIRI

Tellimise hind: aastas Emk. 1000.- Väljamaale Emk. 2000.-

pooleaastas „ 500.- „ 1000.-

Toimetus: Pikk tän. 40, Tallinnas, tel. 29-39 Talitus: Lai tän. 38, Graafliline Ühing „Kiri“. Telef. 18-66

5. köide. Tallinnas, teisipäeval, 15. juulil 1924. Nr. 27 (71)

Sisu: Toimetuse kommentaar. Eesti rahatööstus. Emmissioonid aprill–juuni 1924. a. Sise- ja väljamaa kroonika. Teated ettevõtete tegevusest. Isiklikud teated. Raha- ja kaubaturu ülevaated.

Tallinnas, 14. juulil 1924.

Eesti võlg Ühisriikidele.

Eesti saadik Washingtonis A. Piip kirjutab meile: „Teie lugupeetud ajakirja nr. 18 toimetuse kommentaaris Ameerika võla asjus leidub lause: „Niisama võib ka rahul olla, et ameeriklased esialgu sellega lepidavad, et tema (s. o. saadiku A. P.) märgukirjades statistilisi vigu otsida“. Arusaamatuste ärahooldamiseks teatan, et minu märgukirjades keegi statistilisi vigu pole otsinud. Kui ma omas jutuaajamises statistiliste andmete puudulikkust riivasin, siis käis see eriti meie riigi statistika väljaannete ja teiste ministeeriumite väljaanne arvude saadete lahkuminekute kohta (võrdle, näit., The Esthonian Economic Bulletin – kirjutasin sellest omal ajal R. statistika keskbüroole).

Mis puutub meie võla fundeerimise küsimustesse sisuliselt, siis saadakse siin väga hästi aru, kui raske on Euroopal oma võlga tasuda. Nii, näit., ei leidnud ilmasõja välisvõla komisjon mitte võimaliku olevat võlgnikkudele nende maksmise kohustust meelde tuletda, olgugi, et seda nõudsid kongressis vastasrinnas esitajad.

Vaevalt tuleb aga meil seni oma laenu fundeerimisega oodata, kuni seda ühiselt teiste võlglastega saaks teha rohelise laua taga, mis vist küll üldse tulemata jääb. Meil tuleb meie võlg iseseisvalt fundeerida, kuid, loomulikult, tingimustel, mis vastavad meie tegelikule maksujõule. Ei oleks vähe-maiki kasu, kui uue korralduse looksime, sarnastel tingimustel, mida täita ei suuda.

Sellepärast seisab ka meie võla fundeerimine veel praegu lahendamata, olgugi, et ilma sõja välisvõla komisjon on meile ametlikult teatanud, et oldakse valmis meie võlga fundeerima samail tingimustel, millistel fundeeriti läinud aastal Soome võlg. Parema tahtmise peale vaatamata ei luba meie finansiline seisukord nende tingimuste vastuvõtmist, mis nõuaks meie käest otsekoheselt maksusi dollarites, mis, olgugi mitte nii määratu suured, meie margakursile uued nõudmised üles seaks. Vabariigi valitsuse käes on otsustada meie vastuettepaneku üksikasjad võla fundeerimiseks.

Kõige austusega A. Piip.

Meil ei ole muidugi mõttesegi tulnud härra A. Piip'i süüdistada statistiliste vigade tegemises oma memorandumites. Meie märkus põhjenes härra Piip'i interview'l, mis mõni aeg tagasi Eesti ajakirjanduses ilmus, ja tsiteeritud lausega tahtsime meie ainult alla kriipsutada võla fundeerimise komisjoni puhtteoreetilist huvi meie memorandumi vastu, millele mingisuguseid tegelikke sammusi ei ole järgnenud. Meie oleme härra Piip'iga täiesti ühel arvamusel, et Eesti võla fundeerimine peab sündima tingimustel, mis vastavad meie tegelikule maksujõule ja et meie finansiline seisukord Soome tingimuste vastuvõtmist praegu ei luba. Kuid täiesti motiveerimata jääb härra Piip'i väide, et meil tuleb võlg iseseisvalt fundeerida. Huvitav oleks siiski härra saadiku põhjendusi selles asjas kuulda. Seniks aga jääme oma endisele seisukohale, et meil põhjust ei ole fundeerimisega rutata senikaua kui suuremad võlgnikud seda ei tee.

Põnevamaks küsimuseks ma-
Valuuta. janduslikel alal oli viimasel
nädalal seisukord valuutaturul.

Pankade nõukogu ja Eesti Panga vahel teostatud kokkuleppe põhjal said pangad teatud summa välisvaluutat, mida pankade nõukogu kontrolli all börsel müüdatakse. Esimestel päevadel pani see valuutakursid era- või n.n. Viru börsel kõikumama. Kuna valuutamüüki teostatakse pankade kontrolli all ja valuutat mitte igale ostjale ei anta, siis asus Viru börsi varstiuesti tegevusesse, sest ka need nõudmised tahavad rahuldada,

mida pankade nõukogu rahustamisvääri- seks ei pea. Erakurs, mis paariks päevaks kadus, on nüüd jälle uuesti olemas ja nõudmised börsel valuuta järele suurenevad iga päevaga, sest et erakursi olemasolu kõikidele valuutatartvitajatele kindlaks tõenduseks on, et marga kurs lähemal ajal ei parane.

Tekkinud olukord on uueks tõenduseks sellele, et kontrolli abil üksi ühtegi valuutat hoida ei suudeta, kui valuutal enesel püsiv alus puudub. Senini on kätte saadud ainult seda, et mõni pank, mis tarvilikuks ei pea loodud kokkuleppest täpselt kinni pidada, suuri summasid on teeninud, ostes üles valuutamüügi algusel suuri summasid eraturult odavamaga ja müües neid nüüd, nagu „Päevaleht“ teab, erakursiga.

Vahepeal üllatas **Uus tollikõrgendus.** meid rahaministee- rium uute suurte tolli- kõrgendustega, mis üle õõ maksuma pandi. Tollikõrgendused kannavad seda laadi, mis kindlasti oletada laseb, et nendega kätte tahetakse saada tarvituse piiramist teatud ainetes ja eeskätt just nisus. Ühtlasi on nähtavasti katsutud vastu tulla ühele siin- sele suurele jahuveskile, mis eelmise tolli- kõrgenduse puhul, kus nisujahu toll muut- mata jäi, oma tegevust ähvardas likvidee- rida. Kuuldavasti ei rahulda siiski ka uued tollinormid nimetatud veskit. Uute tollide tagajärjeks oli järsk hüpe ülespoole nisu- jahu hindades, mis võib olla tõesti tarvita- jaid ehk teatavale kokkuhoidmisele sunnib, kuid mis ühtlasi ka jahukaupmeestele, kellel omad tagavarad vana tolliga sisse olid toodud, suuri võimalusi annab hästi teenida. Niipalju kui senini teada, oli sel- leks ajaks kui hinnamuutused väljakuulu- tati uue tolliga jahu sissetoodud mitte roh- kem kui 4200 puuda, mis muidugi endiste tagavarade kõrval üsna väikene hulk on, kuid mille järele nüüd ometi kaupmeeste poolt hinnad on määratud.

Börsekomitee ka- **Sisseveo kontroll.** vatsused sisseveo kon- trolli ühel ehk teisel kujul uuesti maksuma panna, millest ajakir- jandus teatab, on ju muidugi täiesti loogi- lised, sest valuutakontroll ei ole mõeldav ilma sisseveokontrollita, kuid see ei muuda kuidagi meie arvamist kogu kontrolli asjus. Mõlema kontrolli pankrott oli 4 aasta eest

kõikidele meie mõtlejatele inimestele aru- saadav. Kui nende juure nüüd uuesti tagasi tahetakse tulla, siis on see ainult tõenduseks, et meie majandustegelased, kahjuks, kas väga vähe on õppinud või saadud õpetused nii lühikese aja jooksul ära on unustanud. Valuutakontrolli sisse- seadmisega saadi hiljuti hakkama Daanis. Nüüd arvatakse, et Daani kroon vähem oleks langenud kui valuuta kontrolli ei oleks olnud.

Tollide tõstmise **Kodumaa tööstuse** teiseks ülesandeks, kaitse. mis ka viimaste tõst- miste hulgast välja paistab, on kodumaa tööstuse kaitse välja- maa võistluse vastu. Ka sel alal on meil juhus olnud mitmel puhul näidata, kui kardetav meie väikestes oludes kõrgete kaitsetollide poliitika on. Sel moel võime meie küll luua väikesi ettevõtteid kõiksugu kribu- krabu valmistamiseks sisemaal, kuid üht- lasi raiume elukalliduse tõstmisega seda oksa maha, mille peale meie elujõulised suur- ettevõtted toetuvad. Meie tõstame nende produktsiooni kulusid ja teeme raskemaks nende võistlust väliturul. Kogu ilma suur- tööstus on oieti nii organiseeritud, et tema oma produktsiooni peasa mahutab sise- turule. Siseturg maksab need kahjud, mis saadakse ühe osa saaduste välistungudele paiskamise teel alla oma hinna (dumping). Meil neid võimalusi ei ole ja sellepärast müüs ka, näit., mineval aastal Põhja puu- papi vabrik oma kaupasi väljamaal 28,41 Emk. kilogramm, kuna Eestis saadud hind oli ainult 27,74 Emk. klgr. Seda asjalugu tuleb meil arvestada kõikides majandus- poliitilistes kalkulatsioonides. Moodne ma- janduspoliitiline teooria on pärit imperia- listlistest suurriikidest. Seda teooriat tarvi- tada meie väikestes oludes on suur eksitus. Kui seda siiski tehakse, siis peab vähemalt talitama loogiliselt. Meil on aga tervel real juhtumistel talitatud hoopis teisiti. Metall- ja masinatööstus on meil tollidega kaitstud. Kõige suurem ostja ja tellija neil aladel on riik ise ja tema ettevõtted. Riigiettevõtetele on aga võimalus jäetud väljamaalt tarvis- minevaid sisseseadeid ja masinaid ilma tol- lita sisse tuua. Mis mõte on niisugusel korral kogu kaitsetollide poliitikal, kui ette- võtted, kes tollidega kaitstud on, siiski sun- nitud on riiklistel vähempakkumistel võist- lema väljamaa äridega ilma tollisid arvesse võtmata?

Kitsaropaline raudtee.

Aialehed teatavad, et viimasel ajal Tallinna-Pärnu kitsaropalise raudtee aktiivsete ja obligatsioonide on hakatud üles ostma. Sellest tehakse järeldus, et Esimese juurdeveoraudteede Seltsi aktsionärid uuesti kavatsesid tegutseda hakata ja et neil võib olla isegi lootust on raudteed uuesti tagasi saada. Seletus on siin palju lihtsam. Esimesel juurdeveoraudteede seltsil ei olnud raudteid mitte üksi Eestis. Osa nendest teedest on muu seas ka Lätimaal ning need on seltsile tagasi antud; ning seltsiga on kuuldavasti lepinguid sõlmitud uute raudteede ehitamise asjus. Aktsiate ülesostmine sünnib küll vististi selle eeldusega, et seltsil häid lootusi on oma tegevust Lätis arendada.

Meie kitsaropalise raudtee seisukord on igatahes praegusel korral väga huvitav, kuid ka väga segane ja aitab vaevalt meie kavatsustele kaasa mingisuguseid Eesti ettevõtete finantseerimisi välismaail läbi viia. Raudtee väljaostmise otsus on juba ammu tehtud ja selle otsuse täitmiseks on ka raudtee senistelt hooldajatelt üle võetud. Kuid seni ei ole kõige vähemat kuulda, et üle võetud varanduse eest maksta kavatsetakse. Kuidas niisugune „väljaostmine“ lihtsa ülevõtmise teel välismaadel mõjub ja kuidas seda aktsionärid ära kasutavad, et igasugust väliskapitaali Eestist eemale peletada, see tohiks selge olla. Pärast ülevõtmist on raudtee riigi käes suure puudujäägiga töötanud ja ei ole mingisuguseid väljavaateid olemas, et tulevikus need puudujäägid väheneks. Raudtee seisukord on niisugune, et tema tarvitamine niihästi kaupadele kui inimestele kardetavaks on saanud. Parandusteks või ümberhitusteks ei ole aga riigil raha. Omal ajal kui raudteemanikud riigilt tee üleandmist palusid, on nad muu seas lubaduse annud tee kordaseadmise asjus, mis kalkulasioonide järele vähemalt 200.000 naelsterlingit maksma läheb. Nüüd on aga riik omale lagunenud raudtee kaela võtnud, mis isegi riiklise hindamise järele 700 milj. maksab, ning riigil ei ole raha ei väljaostu summa maksmiseks ega ka parandustööde tegemiseks ning peale selle on ta oma mitte väga heale nimele välisel kapitaaliturul veel hoobi annud.

Eesti nahatööstus.

Ilmasõja algpäivil oli Eesti vabariigi praegusel territooriumil 2 suuremat nahavabrikut: „Th. V. Grünvaldt“, Tallinnas, Maakri t. nr. 21, asut. 1871. a. ja A/s. „O. Vildenberg“, Kuressaares, asut. 1857. a. Need vabrikud olid varustatud tolle ajakohta moodsa sisseseadete ja nad valmistasid peaaesjalikult talla-, rihma- ja vähemal määral ka juhtnahka ning chrom-pealsnahka. Tolajal leidsid neis vabrikutes umbes 380 töölist tööd. Aastane kogutoodang ulatas keskmiselt 60.000 tk. sarvloomade ja 40.000 tk. vasika- ja lambanahka, millised nad kohalisel turul ehk jälle Vene sisekubermangu- dele saavutasid. Nimetatud vabrikute tooted olid tarvitajate juures lugupeetud ja otsitavad nii Vene- kui ka kohalisel turul ning vabrikud ei tunnud oma toodete müügiks mingisuguseid tõsiseid raskusi. Peale kirjeldatud vabrikute oli 1913/1914 a. veel 24 väikest nahaparkimise töökoda, millised asusid laialipillatuna üle maa ja töötasid täiel viisil vähemate koduloomade – vasika ja lambanahku ümber. Neis nahaparkimise töökodades ei olnud harilikult peale omaniku ja alaealise õpipoisi muid töölisi ja nende töötamine oli lähidalt seotud ümbruskonna põllumajapidamiste hea käiguga ja õnnestanud ehk ebaõnnestanud põllumajapidamise aastaga; sest tooresnahad toodi neisse töökodadesse ümbruskonna põllupidajate poolt ainult parkimiseks ja viimased tasusid siis töökoja omanikule ehk „parkalile“ nagu esimest harilikult maal nimetatakse, ainult parkimise töötasu. Kui palju need töökodad ühes aastas nahku ümbertöötasid on teadmata; sest mingisugust arvestust selle üle ei peetud; kuid ühel hilisemal ajal toimepandud ankeedi põhjal arvas omal ajal kaub.-tööst.-ministeeriumi juures asuv nahatoimkond seda hulka 85.000 nahka peale. Nimetatud töökodades ümbertöötatud nahk tarvitati peaaesjalikult juht-, pinsoli-, pastla ja kasuknahkadena majapidamistes ära.

Ilmasõja ja temale järgnevatel revolutsiooni- ja poliitiliste pöörete aastatel kannatas nahatööstus raskesti. Kuressaares asuva A/s. „O. Vildenberg“ nahavabriku sisseseade evakueeriti ilmasõja ajal Venemaale ja vabrikuhoone rüüstati hiljem Saaremaale tunginud Saksa sõjavägede ja taganevate Vene soldatite poolt maha ning kuni tänini on ta hävinenud seisukorda jäänud. Ühenduste katkenemise tagajärjel ei saanud väljamaalt tarvilisi parkaineid

kuna jälle valitsuse majanduspoliitika ettevõtetud muudatuste, millised sõjaoludest ja vajadusest sõjaväge varustada tingitud olid, tagajärjel ka tooresnaha saavutamine raskes muutus ning nahatööstuse toodang hakkas langema. 1917. a. algul kuulutas end. Vene valitsus nahatööstuse monopoliiseerituks ja vabrikud rekvireerituks. Naha ostmine, müümine ja jaotamine tarvitajatele võeti valitsuse hoolele. Vabrikud seati riiklise kontrolli alla ja nad olid kohustatud ümbertöötatud nahku kindlate hindadega valitsusele andma. Iseenesest on mõistetav, et maksmapandud kitsendused vabrikute toodangu tõstmisele kaasa ei aidanud, vaid just langusele. Kui 1918. a. algul Saksa okkupatsioonil väed maa valdasid oli nahatööstus väga raskes seisukorras ja see halvenes veel okkupatsiooni võimude rüüstava majanduspoliitika tõttu, kes maalt saadavad tooresnahad kokku kogusid ja Saksamaale saatsid nagu mul käsitada olevad andmed näitavad; okkupatsiooni võimud saatsid märtsi kuust kuni novembri kuuni 1918. a., mil okkupatsioon langes, Eestist Saksamaale 40.000 tooresnahka, millist hulka küll suureks tuleb pidada ja arvata, et see kogu maa tooresnahkade toodang oli; sest maa karjakasvatus oli sõjaajal toimepandud alaliste rekvisitsioonide ja sunnivõtmiste tagajärjel väga raskesti kannatanud, kohati olid ainult 50% kariloomadest järele jäänud. Saksa okkupatsiooni languse järele tungisid Vene enamlased Eestisse ja oldi sunnitud nendega võistlema astuma; sellepärast ei saadud ka majanduselule tarvilist tähelepanu pühendada ja Ajutine valitsus oli neilsamadelgi põhjustel, millised 1817. a. end. Vene riigi võimu sundisid, sunnitud nahatööstuses end. Vene valitsuse poolt väljaantud 1917. a. määrust maksuma panema.

19. novembril 1919. a. kuulutas aga Ajutine valitsus nahatööstuse, kauplemise jne. vabaks, tingimisel, et sõjavägesi tarvilisel määral nahaga kindlate hindadega tuleb varustada. Tuleb tunnistada, et nimetatud määrus meie nahatööstusele nagu hoog sooja vihma loodusele kevadel oli. Seda tõusu ja elustamise mõju tõendavad mitte üksinda uute nahavabrikute chifused, end. suurendamised ja täiendamised vaid peale nende kõrvale tekivad ka jalanõude valmistamiseks mehaanilised moodsate sisseseadetega vabrikud.

Enne kui üle minna naha tööstuse praeguse seisukorra ja olude kirjeldamisele toon mõne ülevaate üksikutest suurematest nahavabrikutest.

A/s. „Ühendatud saapa- ja nahavabrikud“ Tallinnas, Suur Karja tän. 18.

Selts on 1922. a. asutatud tema põhikapitaal 40.000.000 mrk. Tema omanduseks on nahavabrikud „Sakala“ Rakveres, Narva tänav 25 ja „Eestimaa“ Tallinnas, Baltiski maant. 49 ning saapavabrik „Estoking“ Tallinnas, Suur Tartu maant. 61-c, millised ettevõtted varemalt üksikute eraisikute omanduseks olid ja mis ühinedes ülalnimetatud aktsiaseltsi moodustasid. Et neist ettevõtetest pilti saada vaatleme neid üksikult.

Nahavabrik „Sakala“ Rakveres, Narva tän. 25. Asutatud 1917. a. vendade Steinide poolt; suurendatud ja täiendatud 1923. a. Varustatud moodsa sisseseadega millest nimetamisväärt: 2 aurukatelt 400 ruutmeetr. küttepinnaga; 1 aurumasin 175 h. j.; parkimise tõrvi ja trumleid on vabrikus 74 tk.; nahatööstuse masinaid — 16 tk.; elektromootorisi 14 tk.; elektridünamosi 2 tk. 110 h. j. ja 6 parandustöökoja masinat. Senine tegevuse aruanne näitab meile järgmist:

	1919. a.	1921. a.	1922. a.	1923. a.
Tööliste arv.	46	75	88	44
Ümbertöötatud nahku.	24.000	45.808	37.013	22.786

Täie töövõimega töötades suudab vabrik ühes 8 tunn. tööpäevas 500 talla- ja 300 pealishaka turule saata.

Nahavabrik „Eestimaa“ Tallinnas, Baltiski mnt. 49. Asutatud 1918. a. A. Teitelbaumi, I. Citron'i ja O. Stein'i poolt. Suurendatud ja täiendatud 1923. a. Vabriku ajanõuetele vastava sisseseade moodustavad: 2 aurukatelt 157 ruutmeetr. küttepinnaga, 1 lokomobiil 40 h. j., 2 aurumasinat 100 h. j.; 2 dünamosid 73 h. j., parkimise tõrvi ja trumleid — 70., nahatööstuse masinaid — 16 ja 12 elektrimootori; peale nende veel rida vähemaid abimasinaid. Tööliste arvu ja toodangu kohta annab järgnev tabel ülevaate:

	1919. a.	1921. a.	1922. a.	1923. a.
Tööliste arv.	45	33	80	55
Ümbertöötatud nahku.	23.000	40.000	73.751	56.246

Täie töövõimega töötades suudab vabrik ühes 8 tunnil. tööpäevas 200 talla- ja 500 pealishaka ümbertöötada.

Saapavabrik „Estoking“, Tallinnas, S. Tartu maantee 61-c.

Asutatud 1920. a. vendade Steinide poolt. Suurendatud ja täiendatud 1923. a. Ettevõtte on esimene sarnane Eestis ja tema moodsa ajanõuetele vastava sisseseade moodustavad 149 mitmesugust töömasinat, millised ärajaotatud järgmistesse peajaoskondadesse: põhjaraiumise-, õmblemise-, tallakinnitamise ja puhastamise jaoskonda. Vabrik töötab elektrijõul, mille ta Tallinna linna elektrijaamalt saab. Tema tegevuse üle annab allpool olev tabel pildi:*)

	1922. a.	1923. a.
Tööliste arv	138	166
Valmistatud:		
Saapaid .	64.498 paari.	76.686 paari.
Sandaale .	7.179 „	26.928 „

Täie töövõimega töötades suudab vabrik ühes 8 tunnil. tööpäevas 1000 paari jalanõusi valmistada.

A/s. „Union“ naha- ja saapavabrik Tallinnas, Maakri tän. 19–21.

Selts on asutatud 1921. a. 40.000.000 mrk. põhikapitaaliga. Tema omanduseks on nahavabrik, end. Th. V. Gründvaldt ja saapavabrik, millised mõlemad Tallinnas, Maakri tän. 19–21 asuvad. Nahavabrik on asutatud 1871. a. ja seega on ta üks vanematest Eestis, kuid alatasa on teda suurendatud ja täiendatud ning selle tagajärjel on ta oma sisseseade alal ajanõuetele vastavaks ja moodsalt sisseseatuks jäänud. Tema sisseseadest on nimetamisväärt: 16 parkimisanumat; 3 lubjatõrt; 3 nahapressi ja 8 mitmesugust muud nahatööstuse masinat. Saapavabrikul on 150 mitmesugust moodsat masinat. Nimetatud vabrik omab jõujaama, kus ülesseatud 1 aurumasin 125 h. j. ja mootor 100 h. j. 1923. a. mil ettevõtte juba organiseeritud oli ja aasta läbi töötas, valmistas ta: – 28.000 pd. tallanahka, 6000 pd. raag- ja 3000 pd. plattnahka ning 105.000 paari jalanõusi; samal ajal leidsid nahavabrikus – 70 ja saapavabrikus – 230 töötl. tööd. Täie töövõimega töötades suudab vabrik ühes 8 tunnilises tööpäevas 150 pd. valmisnahka ja 800 paari jalanõusi turule saata.

Nahavabrik „Balti“ Pärnus. Asutatud 1911. a., omanikkudeks on Joh. Linde pärijad. Vabriku põhikapitaal oli 31. detš.

*) Eelmiste aastate kohta käivad andmed ei anna tõetruud pilti; sest neil aastail organiseeriti ja seati alles vabrik tööle.

1922. a. 5.679.936 mrk. Jõujaamas on 18 h. j. lokomobiil. Vabriku sisseseade seisab koos 11 mitmesugustest masinatest. Vabriku tegevuse üle annab järgnev tabel pildi:

	1921. a.	1922. a.	1923. a.
Töötl. arv .	27	26	18
Valmistatud nahku .	6.171 tk.	3.199 tk.	2.824 tk.

Vabriku toodang on seletav osalt krediidi puuduse, osalt ettevõtetud ümberkorraldustöödega.

Nahavabrik „J. A. Reka nd ja J. Maasik“ Tartus. Asutatud 1920. a., omanikkudeks on J. A. Reka nd ja J. Maasik. Vabriku põhikapitaal on praegusel ajal 7.000.000 mrk. Vabriku sisseseade moodustavad 13 mitmesugust ajanõuetele vastavat masinat. Jõujaamas on 3 aurukatelt kogujõuga 22 h. j. Vabriku aruannete põhjal on ta tegevus järgmiselt arenenud:

	1920. a.	1921. a.	1922. a.	1923. a.
Tööliste arv	12	17	18	19
Valmistatud nahku . .	3350 t.	4325 t.	5966 t.	3473 t.
Saapasääre rihmasi jne. . .	2600 t.	3650 t.	4851 t.	6786 t.
Masinarihmasi . .	–	–	–	2617 j.
Toodangu koguväärtus mk.	5.955.500	7.918.000	12.920.000	12.084.246

Täie töövõimega töötades suudab vabrik ühes 8 tunnil. tööpäevas 120.000 mrk. väärtuses saaduseid turule saata. Üllalpool kirjeldatud nahavabrikud on peaaesjalikult talla-, pinsoli-, pealishaha js. valmistamiseks sisseseatud ja tänini ka tegutsenud; kuid kõnealolev „J. A. Reka nd ja J. Maasik“ nahavabrik valmistab peale nimetatute nahasortide veel kroomtalla-, kroommasi-narihma- ja spordiabinõude valmistamiseks tarvisminevat nahka.

Nahavabrik „V i r o“ Rakveres, Narva mnt. 24. Asutatud 1. veebr. 1919. a. Samuel Aisikovitschi poolt, kes praegugi vabriku omanikuks on ja aegajalt vabrikut suurendanud ja sisseseade alal täiendanud, milline nüüd ajakohane ja 11 mit nesugusest töömasinast koos seisab. Vabrikul on oma jõujaam, kus üles seatud: 1 aurukatel 35 h. j.; 1 elektridünamo 10 h. j. ja 1 elektri-

mootor 6 h. j. Senise tegevuse üle annab järgmine tabel pildi:

	1919 a.	1920 a.	1921 a.	1922 a.	1923 a.
Töölise arv	20	35	40	51	43
Valmistatud nahku	2.200 tk.	6.000 t.	9.900 t.	12.800 t.	18.600 t.
Toodangu väärtus (tuh. mrk.)	1.180,0	4.180,0	8.520,0	14.148,0	19.772,0

Täie töövoimega töötades suudab vabrik ühes 8 tunnilises tööpäevas 123.150 mrk. väärtuses saaduseid valmistada.

Saapavabrik „Polaris“ Pärnus. Asutatud 1. juulil 1922. a. o/ü. „Polaris“ poolt, kelle põhikapitaal 7.000.000 mrk. ja kes ka praegu vabriku omanik. Vabrikusiseseade on moodne ja seisab 47 mitmesugusest masinast koos. Jõuandjaks on 2 elektrimootori á 25 h. j. 1922. a. oli vabrikul – 43 töölisi ja toodang – 3000 paari saapaid; 1923. a. oli – 36 tööl. ja valmistati – 10.000 paari saapaid. Täie töövoimega töötades suudab vabrik ühes 8 tunnilises tööpäevas 200 paari saapaid turule saata.

Sadulsepa töökoda „O. Zimmermann“ Tartus, on asutatud 1908. a. Ajajooksul on teda omaniku O. Zimmermanni poolt täiendatud ning selle tagajärjel on ta suurem ja täielikum sadulsepa töökoda Eestis. Töölise arv on keskmiselt 24 inim. Töökoda valmistab: hobuseriistu, portfelle, nahktaske, reisutarbeid, käekotte, rihme, piitsasi jm. mis turul üldse lugupidamise võitnud ja näitustel auhindadega kroonitud. Muu seas on töökoda 1912. a. Roomas toimendatud üleilmsel näitusel kõrgema rahvusvahelise auhinna – Grand Premio – saanud.

Saapavabrik „Jul. Ugur“ Tartus, asutatud 1912. a. Julius Uguri poolt, kes praegugi vabrikuomanik ja juhataja. Vabrikus teeb 40 töölisi tööd ja tema suudab 8 t. tööpäevas 100 paari jalanõusi turule saata. Peale harilike jalanõude mida vabrik valmistab, väärivad tähelpanu mitmesugused ortopeedilised ja spordi saapad, eriti esimesed, milliseid kõnealolew tööstus asjatundlikult valmistab ning sellel alal ainuke suurim tööstus Eestis on.

Sadulsepa- ja polstermööbli töökoda „Joh. Busch“ Tartus.

Asutatud 1894. a. Johan Buschi poolt, kes töökoja omanik ja juhataja. Töökoda on wanematest sarnastest Eestis. Temas

leiab 25 in. tööd. Peale hariliku sadulsepa- ja polstermööbli valmistamise on töökoda laialt tuntud hobuse rangi palgete valmistamise alal, millised põllupidajate ja veoärde omanikkude poolt väga nõuetawad ja heaks kiidetud. Rangi palgeid suudab 8 tunnil. tööpäevas 50 paari valmistada.

Eesti karusnahkade vabrik „Ekt“ Tartus. Osaühisuse poolt, kelle põhikapitaal 2.000.000 1923. a. asutatud. Tööd leiavad vabrikus 15 töölisi. Vabrik suudab ühes aastas 18.000 mitmesugust karusnahka umbes 12.000.000 mrk. väärtuses ümber töötada, nagu: koera-, kassi-, jänese-, orava-, rebase- jne. Vabrik väärrib tähelpanu just kodumaa karusnahkade ümbertöötamise alal; sest senini Eestis sarnast töökoda ei olnud ja kõik karusnahad väljamaale ümbertöötamisele saadeti ehk osteti.

Emmissioonid aprill—juuni 1924 a.

Kuulutuste põhjal „Riigi Teatajas“ on aprill—juunil 1924. a. uusi aktsiaseltse ja osaühisusi asutatud ning olevate aktsiaseltside ja osaühisuste põhikapitaaale suurendatud järgmiselt (milj. Emk.):

	Uued seltsid		Kapitaaali suurend.		Kokku
	Arv	Kapitaal	Arv	Kapitaal	
Aprill	1	3,0	4	34,25	37,25
Mai	5	24,0	4	52,0	76,0
Juuni	2	6,5	2	11,0	17,5
Kokku II veerandil	8	33,5	10	97,25	130,75
I	16	113,5	10	124,5	238,0
1923. a. I veerandil	39	224,7	9	123,75	348,45
II	35	249,4	11	228,5	477,9
III	14	83,1	8	48,0	131,1
IV	24	197,1	7	83,5	280,6

Nagu sellest näha, on uute seltside asutamine 1924. a. II veerandil tuntuvalt vähenenud, kuna olevate seltside kapitalide suurendamine pea endisel tasapinnal püsib.

Viimasel ajal on märgata tuntuvalt ülekaalu emmissioonis neil uutelseltsidel, misugused juba olemasolevate ettevõtete tegevuse jätkamiseks ja laiendamiseks asutatakse.

Kapitaali osalisi mahakirjutusi II. veerandil ei olnud; I-sel veerandil oli mahakirjutusi kogusummas Emk. 30,0 milj.

Bibliograafia.

Toimetusele saadetud kirjandus.

„Agronoomia“ nr. 6 1924. a.

„Maaomavalitsus“ nr. 6. juuni 1924.

„Õigus“ nr. 4. 1924.

„Ühistegevusleht“ nr. 6. juunil 1924. a.

„Eesti Politseileht“ nr. 25. 5. juunil 1924.

„Sõdur“ nr. 27. 5. juulil 1924.

„Majaomanik“ nr. 28, 10. juulil 1924.

Kroonika.

Eesti.

Kaubandusline läbikäimine nõukogude Venemaaga.

23–30. aprillini on Eestist raudteed mööda Narva ja Irboska jaamade kaudu nõukogude Venemaale saadetud:

1. Eksportkaupe.

42 vag. paberit, kaal 534,9 tonni ja 3 vag. viljakaitse uksi.

2. Transiitkaupe.

1 vag. võitfünni laude, kaal 14,4 tonni; 1 vag. tsinkplekki, kaal 16,3 tonni; 1 vag. raudtorusi, kaal 2,8 tonni; 1 vag. trükipaberit, kaal 13,5 tonni; 3 vag. pukspuu fündriosasi, kaal 30,5 tonni, 4 vag. segakaupa, kaal 44,0 tonni ja 1 vagun kastoorõli, kaal 16,1 tonni.

Sama aja jooksul on nõukogude Venemaalt raudteed mööda Narva ja Irboska jaamade kaudu Eestisse tulnud:

19 vag. loomatoidu kooke, kaal 278,4 tonni; 2 vag. asbesti, kaal 32,8 tonni; 60 vag. rukist, kaal 979,8 tonni; 4 vag. läätse, kaal 65,9 tonni; 30 vag. takke, kaal 161,1 tonni; 17 vag. linu, kaal 771,4 tonni; 30 vag. nisukliisi, kaal 97,0 tonni; 1 vag. vikke, kaal 16,3 tonni; 1 vag. segakaupa, kaal 16,4 tonni; 9 vag. asbesti, kaal 163,4 tonni; 1 vag. erineid, kaal 16,4 tonni; 5 vag. sigurisi, kaal 63,8 tonni; 2 vag. oravanahku, kaal 9,3 tonni; 6 vag. petroleumi, kaal 73,2 tonni; 2 vag. linatööstuse jäätiseid, kaal 16,1 tonni ja 1 vagun vanu pastlaid, kaal 11,7 tonni.

1–8. maini on raudteed mööda Narva ja Irboska jaamade kaudu nõukogude Venemaale saadetud:

1. Eksportkaupe

18 vag. paberit, kaal 225,9 tonni ja 2 vag. viljakaitse luukisi.

2. Transiitkaupe.

7 vagunit tulekindlat savi, kaal 98,8 tonni; 1 vag. borhaput, kaal 9,1 tonni; 1 vag. fündriosasi, kaal 10,1 tonni; 2 vag. sahku, kaal 15,6 tonni; 12 vag. segakaupa, kaal 118,8 tonni; 1 vag. vikatisi, kaal 8,8 tonni; 6 vag. tsinkplekki, kaal 95,8 tonni; 2 platvormi aeroplaanide osadega, kaal 12,2 tonni; 1

vag. tõstekraanaga, kaal 8,8 tonni; 1 vag. elektri voolumöötlajaid, kaal 14,2 tonni; 7 vag. masinaosasi, kaal 69,0 tonni; 3 vag. vag. raudkallid, kaal 46,4 tonni; 7 vag. heeringaid, kaal 97,2 tonni; 1 vag. gummi arabicumit, kaal 10,2 tonni; 7 platvormi traktorisi, kaal 43,0 tonni; 3 vag. nahaparkimise ekstrakti, kaal 45,8 tonni; 3 vag. kohvi, kaal 39,9 tonni; 2 platvormi autosi, kaal 11,6 tonni ja 7 vag. veemöötlajaid, kaal 11,9 tonni.

Sama aja jooksul on nõukogude Venemaalt raudteed mööda Narva ja Irboska jaamade kaudu tulnud:

39 vagunit linu, kaal 1041,6 tonni; 17 vag. nisukliisi, kaal 218,4 tonni; 24 vag. loomakooke, kaal 380,9 tonni; 1 vag. erineid, kaal 13,3 tonni; 4 vag. läätse, kaal 65,5 tonni; 15 vag. linu, kaal 114,1 tonni; 7 tsisterni petroleumi, kaal 85,6 tonni; 4 vag. asbesti, kaal 65,9 tonni; 18 vag. sigurisi, kaal 229,0 tonni; 1 vag. odre, kaal 16,3 tonni; 13 tsisterni masuuti, kaal 163,1 tonni; 1 vag. vikke, kaal 16,5 tonni; 1 vag. segakaupa, kaal 9,9 tonni; 28 vag. takke, kaal 166,7 t. 1 tsistern masinaõli, kaal 10,4 tonni; 1 vagun jänese-nahku, kaal 5,1 tonni ja 2 tsisterni naftaõli, kaal 26,4 tonni.

8–16. maini on raudteed mööda Narva ja Irboska jaamade kaudu nõukogude Venemaale saadetud:

1. Eksportkaupe.

32 vag. paberit, kaal 373,0 tonni ja 3 vag. viljakaitse uksi.

2. Transiitkaupe.

38 vagunit segakaupa, kaal 326,8 tonni; 3 vag. linaseemet, kaal 43,6 tonni; 12 platvormi traktorisi, kaal 205,0 tonni; 38 vag. parkimise ekstrakti, kaal 569,1 tonni; 5 vag. anilinvärve, kaal 71,8 tonni; 1 vag. põllutöömasinaid, kaal 10,4 tonni; 2 platvormi raudkallid, kaal 11,3 tonni; 1 vag. tõstekraanasi, kaal 15,2 tonni; 1 vag. traktorite tagavaraosasi, kaal 10,0 tonni; 4 vag. masinaosasi, kaal 39,2 tonni; 2 vag. kampfooli, kaal 28,8 tonni; 3 vag. tehnilist rasva, kaal 18,6 tonni; 7 vag. garpiust, kaal 103,8 tonni; 1 vag. terasplekki, kaal 12,4 tonni; 1 vag. kiirtrükipresse, kaal 14,1 tonni; 10 vag. elektrivoolumöötlajaid, kaal 88,2 tonni; 1 vag. kohviube, kaal 10,9 tonni; 4 platvormi elektrimootorisi, kaal 6,2 tonni; 5 vag. puuvillaõli, kaal 60,4 tonni; 2 vag. terastraati, kaal 31,0 tonni; 2 vag. bor-kaltsiumi, kaal 30,9 tonni; 2 vag. villast lõnga, kaal 19,8 tonni;

2 vag. plekki, kaal 28,5 tonni; 2 vag. detsimaalkaalu, kaal 26,1 tonni; 2 vag. sahke, kaal 25,8 tonni; 1 vag. elektrimootori generatorisi, kaal 7,1 tonni; 1 vag. tsinki, kaal 11,3 tonni, 1 vag. transformatori plekki, kaal 15,9 tonni; 3 vag. jalgrattaid, kaal 7,8 tonni; 1 vag. raudnaelu, kaal 11,3 tonni; 5 vag. kampfooli, kaal 73,2 tonni; 5 vag. teed, kaal 55,0 tonni; 1 vag. shevroomahka, kaal 6,9 tonni; 1 vag. autoosasi, kaal 9,1 tonni ja 1 vag. puuvilla, kaal 12,2 tonni.

Sama aja jooksul on raudteed mööda Narva ja Irboska jaamade kaudu nõukogude Venemaal Eestisse tulnud:

43 vagunit rukist, kaal 1366,5 tonni; 2 vag. nisu-kiisi, kaal 26,2 tonni; 2 vag. asbesti, kaal 32,9 tonni; 6 vag. takku, kaal 33,1 t.; 4 vag. tinatõstuse jäätiseid kaal 31,8 t.; 40 vag. linu, kaal 374,8 tonni; 4 tsisterni naftaõli, kaal 50,3 tonni; 4 vag. linaseemne kookisi, kaal 64,4 tonni; 2 vag. lääse, kaal 32,7 tonni; 4 vag. sigurisi, kaal 50,8 tonni, 7 vag. loomakooke, kaal 111,1 tonni; 2 vag. tsementi kaal 32,4 tonni ja 2 tsisterni petroleumi, kaal 20,1 tonni.

Kaubandusline läbikäimine Lätimaaga.

23-30 aprillini on Eestist raudteed mööda Valga jaama kaudu Lätimaale saadetud:

4 vag. 28 hobusega; 2 vag. tsementi, kaal 32,5 tonni; 4 vag. 32 elus sarvloomaga; 3 saadetust Tartu „Pain Normali“ vabriku küpsetatud leiba, kaal 2821 klgr. ja 5 vag. segakaupa, kaal 9,5 tonni.

Sama aja jooksul on Lätimaalt raudteed mööda Eestisse tulnud:

1 vagun paklaid, kaal 5,1 tonni; 4 vag. rukist-kaal 65,0 tonni; 17 vag. kaeru, kaal 243,2 tonni; 2 erineid, kaal 32,1 tonni; 1 vag. pappi, kaal 13,3 tonni; 1 saadetus eluspuid kaal 538 klgr.; 2 vag. vedru-äkkeid, kaal 8,7 tonni; 1 saadetus sahariini, kaal 554 klgr.; 2 vag. raudnaelu, kaal 33,8 tonni; 1 saadetus majakraami, kaal 1590 klgr.; 4 vag. kukuruusi, kaal 65,3 tonni; 1 koht vabriku masinaosasi, kaal 936 klgr.; 2 saadetust mitmesugust segakaupa, kaal 1014 klgr.; 4 vag. tuulamise masinaid, kaal 3,7 tonni; 1 saadetus ahjupotte, kaal 2734 klgr.; 1 saadetus puufõrva, kaal 1477 klgr.; 2 saadetust põllutööriistu, kaal 1981 klgr.; 6 vag. segakaupa, kaal 18,6 tonni; 2 saadetust plekkkaupa; kaal 2892 klgr.; 1 vag. kanepit, kaal 2,4 tonni ja 2 saadetust raudkaupa, kaal 2926 klgr.

1-8. maini on raudteed mööda Valga jaama kaudu Lätimaale saadetud:

1 vag. 8 elus sarvloomaga ja 2 elus siga; 13 vag. tsementi, kaal 209,3 tonni; 1 vag. kalu, kaal 3816 klgr.; 1 saadetus Tartu „Pain Normali“ vabriku küpsetatud leiba, kaal 565 klgr.; 2 vag. 3 hobusega; 1 saadetus puuvillast riidet, kaal 840 klgr.; 1 saadetus saapaid, kaal 945 klgr.; 1 vag. transiit kaupa, kaal 3,5 tonni; 1 saadetus majakraami, kaal 1055 klgr. ja 5 vagunit segakaupa, kaal 25,2 tonni.

Sama aja jooksul on Lätimaalt raudteed mööda Valga jaama kaudu Eestisse tulnud:

1 vag. nahaparkimise ekstrakti, kaal 2,1 tonni; 1 saadetus siidiriidet, kaal 65 klgr.; 12 vag. kaeru, kaal 169,9 tonni; üks saadetus majakraami, kaal 250 klgr. 7 vag. otre, kaal 120,5 tonni; 1 saadetus nahka, kaal

290 klgr.; 2 vag. linu, kaal 12,2 tonni; 1 vag. heeringaid, kaal 12,8 tonni; 4 vag. pappi, kaal 13,2 tonni; 1 saadetus mitmesugust segakaupa, kaal 143 klgr.; 1 vag. suhkurt, kaal 15,9 tonni; 1 vag. põllutööriistu, kaal 7,9 tonni.

8-16. maini on Eestist raudteed mööda Valga jaama kaudu Lätimaale saadetud:

24 vag. tsementi, kaal 402,6 tonni; 1 saadetus arstirohete, kaal 53 klgr.; 3 vagunit 20 hobusega; 1 saadetus puuvillakaupa, kaal 1375 klgr.; 2 platvormi raudteoseid, kaal 13,3 tonni; 1 saadetus lambanahku, kaal 2,4 tonni; 1 vagun transiitkaupa, kaal 14,5 tonni; 38 kasti värsket kala, kaal 3527 klgr.; 2 saadetust Tartu „Pain Normali“ vabriku küpsetatud leiba, kaal 1707 klgr.; 2 vag. 32 elus sarvloomaga; 1 saadetus mitmesugust galanteriikaupa, kaal 906 klgr.; 1 vag. vasikanahku, kaal 7,6 tonni; 1 kast pudukaupa, kaal 75,8 klgr.; 1 vag. ristikehina seemet, kaal 3,5 tonni ja 2 vagunit segakaupa, kaal 11,5 tonni.

Sama aja jooksul on raudteed mööda Valga jaama kaudu Lätimaalt Eestisse tulnud:

1 vag. erineid, kaal 15,0 tonni; 1 vag. paklaid, kaal 5,0 tonni; 1 vag. raudkruviisi, kaal 3,2 tonni; 22 vag. kaeru, kaal 358,9 tonni; 2 saadetust raudkaupa, kaal 2783 klgr.; 1 vag. vedru äkkeid, kaal 4,1 tonni; 2 saadetust pudukaupa, kaal 761 klgr.; 1 vag. heeringaid, kaal 1532 klgr.; 1 vag. linnaseid, kaal 5,3 tonni ja 3 vag. segakaupa, kaal 11,4 tonni.

Eesti väliskaubandus malkuusi 1924. a.

Sissevedu väljaveost 378,2 milj. mk. suurem.

	Sissevedu.	Väljavedu.
	(tuh. Emk.)	
Tera- ja jahv. vili, kartul, loomatoit	311.065,2	34.974,0
Toiduained-karjasaadused	901,6	60.466,9
Kala ja kalakaup	24.172,6	730,1
Muud toidu- ja maitseained, piiritus ja joogid	109.091,1	4.461,5
Elusloomad ja linnud	74,8	3.272,5
Nahk, nahakaup ja muud loomasaadused	12.490,7	18.838,8
Seemned ja elustaimed	36.729,3	14,8
Puu- ja puutõstuse saadused	4.849,3	163.716,4
Paber, paberikaup ja trükitõõd	14.786,8	53.532,0
Puuvill, lina ja muud kiudained	100.959,3	173.021,9
Tekstiiltõõstuse saadused	68.034,4	97.766,1
Metallid	19.743,2	1.209,3
Metallkaubad	52.353,2	1.658,5
Põllutõõmasinad ja -riistad	25.666,6	500,0
Muud tõe- ja jõumasinaid, transportabinõud	85.880,3	1.676,5
Instrumendid, aparaadid ja laskeriistad	9.276,4	285,1

Kivid, mullad ja nende saadused	9.457,5	28.641,7
Kivisüsi, koks ja põlevkivi	46.986,7	-
Õlid, rasvad, vaigud ja nende saadused	31.433,4	448,1
Väetisained	28.690,9	-
Keemiaained, värvid, apte-gikaubad	33.905,1	11.825,6
Kunstikaubad, muusikariis-tad ja muud eelpool nime-tamata kaubad	8.691,1	-
Kokku	1 035.236,3	657.039,9

Maade järele:

	Sissevedu.	Väljavedu.
	(tuh.)	(Emk.)
Belgia	18.028,6	68.104,3
Daani	26.282,3	31.576,5
Danzig	29.025,6	4.977,2
Hollandi	45.013,3	304,3
Inglismaa	156.346,5	215.091,7
Läti	33.998,8	53.749,3
Leedu	-	4.150,2
Norra	9.945,1	8.048,8
Poola	9.878,9	-
Prantsuse	15.956,7	6.723,6
Rootsi	30.418,3	41.568,3
Saksa	367.352,7	111.127,2
Soome	18.827,8	84.302,8
Czecho-Slovaakia	8.348,0	-
Vene	168.077,5	25.687,6
Ühisriigid	77.450,6	1.628,6
Muud	20.402,0	-

Teated ettevõtete tegevusest.

Nahatööstuse a/s „Unifon” juhatus teatab, et peakoosoleku otsuse põhjal 26. juunist s. a. aktsia-kapitaali suurendakse Mk. 50 000 000 peale, väljalas-tes 10.000 uut akt. à 1000 nominaal väljalaske hinn. Mk. 1.100. Senised aktsionäärid võivad iga nelja vana aktsia peale ühe uue aktsia saada. Uute aktsiate tellimiste kui ka nende hinna maksu tähtaeg on 15. juuli s. a.

Vene-Balti laevatehase aktsiaseltsi peakoosolekut peeti 17. juunil sel aastal. Juhatus aruanne sisaldab eneses huvitavat materjaali tehase saatuse kohta pärast revolutsiooni. Peale selle sisaldab ta esimene seltsi bilansi pärast 1. jaan. 1917. Ei ole vististi asjata paari sõnaga seltsi ajalugu Eesti Vaba-riigi kestvuse ajal nimetatud aruande põhjal kokku-võtta. Nagu teada, pandi 28. juunil 1917. Vene aja-tise valitsuse määrusega selts sekvestri alla. Sekve-ster võeti ära kõrgema rahvamajanduse nõukogu otsu-sega 4 juunil 1918. Veebruaris 1918. komandeeriti seltsi valitsuse poolt Tallinnasse direktor J. A. Gav-rilov. Gavrilovile tehti ülesandeks sekvestri direkto-rilt K. E. Tshernitskiilt vabriku valitsemist ülevõtta.

Kuidas Gavrilov ja Tshernitski omavahel kokku lep-pisid ja tehases tegutsesid, jääb aruande põhjal kau-nis selgusetaks. Igatahes, kui asjaajaja dir. K. A. Ovisharov 1918. a. talvel Tallinnasse jõudis, siis lei-dis ta, et Gavrilov augustikuu teisel poolel Saksa või-mudelt vabriku valitsemise oli üle võtnud ja seda Ovisharovile anda ei tahtnud. Nüüd algab võitlus Ovisharovi, kui asjaajaja direktori, Gavrilovi, kui direktori, Tshernitski, kui sekvestri valitsuse direktori ja lõpuks osa aktsionääride nn. Prantsuse grupi vahel seltsi valitsemise pärast, mis õieti tänaseni kestab. Prantsuse aktsionääride grupi esitaja Terquem'i palve põhjal määras vabariigi valitsus 25. juunil 1919: K. A. Ovisharovi volitused aktsionääride era-koosoleku otsuse põhjal Pariisis 6. juunil 1919. tüh-jaks tunnistada, senise juhatuse aktid tühistada kohaliku Vene-Balti tehase asjus ja kohtuministriit kohustada kohtult hoolekande määramist paluda. 31. juulil 1919 määrati hoolekandjateks härrad: K. Maurits, M. Luther, R. Birkenberg, kes ette panid tehase asetäitjale direktorile V. A. Luth-erile, tehase asju Gavrilovile ja Tshernitskile üleanda. Kohtuvõimude kaasabil läks see neil korda ja 7. aug. võeti vabrik hoolekande poolt üle. 12. sept. 1919. tühistas kohtupalat Tallinna-Haapsalu rahukogu otsuse hoolekande asjus, mille peale seltsi juhatus 9. okt. uuesti vabriku valitsemise oma kätte sai. Seltsi juhatuse palve peale määras vabariigi valitsus seltsi juhatusesse oma esitajaks insener J. Stepanovi, kes vahepeal hoolekande poolt tehase direktoriks oli olnud. Nüüd algavad lõpmata sekeldused Stepanovi ja seltsi juhatuse vahel.

Vahepeal avaldati seadus Vene ajal asutatud aktsia-seltside valitsemise ja registreerimise kohta, mille põhjal seltsi juhatus vabariigi valitsusega läbirääki-misesse astus ja üldkoosoleku 31. juuni peale mää-ras. Valitsuse esitaja J. Stepanovi ja Prantsuse aktsio-nääride esitaja Gavrilovi nõudmise peale läks aga korda vahepeal valitsuselt uuesti hoolekande määra-mist paluda, missugune ettepanek valitsuse poolt kohtule tehti 12. juulil ja hoolekanne määrati 20. juulil 1920. Seekord määrati hoolekandjateks härrad Eliaser, Maurer ja Uuesson. Vahepeal korraldasid aktsionäärid Londonis üldise koosoleku ja registreerisid Vene-Balti laevatehase seltsi Briti seaduste järele. Seda üldist koosolekut, niisama ka koosolekul valitud juhatust vabariigi valitsus Eesti riigi piirides maksvaks ei tunnistanud. Eestis määratud üldised koosolekud 31. juuliks 1920. ja 14. augustiks samal aastal jäid pidamata, sest ei aktsionäärid koosolekule ei ilmunud ja 3. oktoobril võttis kohtu poolt määratud hoo-lekanne tehase üle. Kuna niiviisi tehase juhatamine uuesti hoolekande kätte läks, siis otsis tehaste pea-aktsionäär K. Ovisharov uusi võimalusi tehasele ligi pääsemiseks. Selleks asutati Inglise-Balti laevatehase selts, mille taga seisis Vickers ja Ko. See selts ren-tis hoolekandelt Vene-Balti Tallinna tehase ja asus 16. det. 1921. tehase korraldamisele. Rentnik mah-tas tehasesse umbes 250 milj. Emk, kuid ei suutnud renditingimisi lepingu lõpuni täita, sest et firma Vickers ja Ko. Inglise-Balti seltsi edaspidisest finan-seerimisest ära ütles. Pärast pikemat võitlust kahe aktsionääride rühmituse vahel läks ometi korda 22. augustil 1922 üldist aktsionääride peakoosolekut ära pidada, kus seltsi juhatus valiti, millesse kuulusid peale Inglise esitajate J. Laidoner, W. Päts ja M. Jaakson. Ühel hiljemal koosolekul kinnitati ka seltsi põhikiri, mis tavalises korras on registreeritud ja 15. okt. 1922. avaldatud. Uuel juhatusel läks korda koh-tus hoolekande lõpetamist läbi viia. Kogu selle tege-vusega ei jäänud rahule Prantsuse aktsionääride grupp, kes algas terve rea protsessisid aktsiaseltsi

peakoosolekute tühistamise kui ka hoolekande kaotamise vastu. Kuna asi nii lõpmata keeruliseks läks, tehas seisma ähvardas jääda ja tehase poolt oma peale võetud tellimised täitmata (viimaste hulgas oli kõige tähtsam raudtee sild üle Naroova) siis pandi tehased uuesti 21. dets, 1922. sekvestri alla. Sekvestri valitsuse aeg anti tehasele, nagu teada, 90 miljoni margaline krediit. See krediit sai aga varsti läbi ja et uusi kulusid ära hoida, anti tehased 13. juunil vabariigi valitsuse otsuse põhjal seltsi juhatusele uuesti üle. Üleandmise tingimiseks oli valitsuse poolt: 1) loobumine igasugustest kahjutasude nõudmistest, mis tehaste sekvestri alla andmise läbi seltsile võisid tekkida. 2) Vene-Balti seltsi garantii Inglise-Balti seltsi võlgade eest vabariigi valitsusele. 3) seltsi garantii kõikide vabariigi kodanikkude nõudmistest täitmise asjus Inglise-Balti seltsi vastu. Nende garantiide täitmiseks andis selts vabariigi valitsusele kolm obligatsiooni üldsummas 150 milj. marga väärtuses ja peale selle luba kreposti raamatuse kindlustada võimalikka seltsi võlgasid Vene valitsusele, mille nõudmise õigus vabariigi valitsusele ülelänud 130 milj. marga suuruses. Pärastine asjade käik on üldjoontes teada. Seltsi juhatuse juriidiline seisukord on otsustamata protsesside pärast tänini veel selgitamata ja lähemate päevade jooksul ei ole ka seda selgitust oodata.

Seltsi juhatuse majanduslisest aruandest jääb ainult märkida ühte asjaolu, et seltsi võlad 4. aug. 1923. kuni 1. jaan. 1924. on kasvanud ainult 1,1 milj. marga võrra, kuna samal ajal materjalide müügist on saadud tulused ainult 4,5 milj. marka. Endise aja puuduääkidega võrreldes ei või seda puuduääki väga suureks nimetada. Seltsi tulude ja kulude arve on kokku seatud kahe aasta peale 1. jaan. 1922. kuni 1. jaan. 1924, mille jooksul tehase üle valitsesid kuni 21. dets. 1922. hoolekannne ja kuni 3. augustini 1923. sekvestri valitsus. Selle järele on tehas kahe aasta jooksul saanud täidetud tellimiste eest mk. 147,2 milj. ja tehase valmissaaduste ning materjalide tegavarad on kasvanud 107,0 milj. võrra, mis annab tehase üldsissetulekuks mk. 265,7 milj. Kulude all on märgitud tellimiste täitmise peale mk. 266,1 milj., hoolekande kulud 30,7 milj. (selle hulgas palgad ja tasud hoolekandjatele 13,0 milj. marka) ja juhatuse kulud 22,9 milj. (selle hulgas protsentid ja komisjon 8,2 milj.). Kõik kulud kahe aasta jooksul teevad 319,8 milj., nii et seltsi kahju kahe aasta eest on mk. 54,1 milj. Seltsi bilans on tasakaalus mk. 589,8 milj. peal, kusjuures seltsi varandused ainult osalt on Vene rubladest markadesse ümber hinnatud. Seltsi varandus, mille väärtus bilansis üles on antud, teeb välja vähe üle 200 milj. marga. Seltsi jooksvad võlad ulatavad praegu ümarguselt 300 milj. marga peale, arvamata garantii kohustused ja obligatsioonid, mis võlgade kindlustuseks väljaantud.

Uued aktsiaseltsid ja osaühisused.

A/s. „Eesti kaubandus“. Tegevusala: Igasugu kaupade, valmissaaduste ja tooresainete sisse- ja väljavedu ja nendega kauplemine nii sise- kui väljamaal oma ja komisjoni arvel. Asufajad: A. Reier-H. Anton, J. Luts, A. Kaljo ja V. Tomingas. Põhikapitaal Mk. 5.000.000, mis jaotatud 1.000 akts. à Mk. 5.000.— (R. T. nr. 87/88 — 1924. a.)

Muudatused aktsiaseltside ja osaühisuste põhikapitaalides.

Kirjastusosaühisus „Rahvaülikool“ on otsustanud oma põhikapitaali Mk. 1.500.000 pealt Mk. 3.000.000 peale suurendada. Põhikapitaal seisab koos 6000 akts. à Mk. 500.—

Põhja paberi- ja puupapivabrikute aktsiaühisus on otsustanud oma põhikapitaali Mk. 200.000.000 pealt Mk. 250.000.000 peale suurendada. Põhikapitaal seisab koos 2.500.000 akts. à Mk. 100.

Viljandi likööri- ja veinivabrikute o/ü. „Alko“ on otsustanud oma põhikapitaali Mk. 2.000.000 pealt 8.000.000 peale suurendada. Põhikapitaal seisab koos 1.600 os. à Mk. 5000,

Ärikalender.

15. juulil.

O/ü. „Temeto“ osanikkude peakoosolek kell 4 p. l. Liivalaia tän. 48.

18. juulil.

Kreenholmi puuvilla-manufaktuuri o/ü. erakorraline peakoosolek kell 12 p. O/ü. Tallinna kontori ruumides.

19. juulil.

A/s. „Luxi“ aktsionääride peakoosolek kell 1 p. l. äriruumides, Vene tän. nr. 6.

20. juulil.

O/ü. „Esto-Muusika“ erakorraline peakoosolek kell 11 p. oma ruumis, Vanaturg nr. 3/18

23. juulil.

A/s. „Esimene juurdeveo raudteede selts Venemaal“, erakorraline peakoosolek kell 6 p. l. Tallinnas, Kinga tän. nr. 3. juhatuse ruumides.

Tähtsamad vähempakkumised.

Sv. varustusvalitsuse intendantuuri osakond (Tallinn, Pagari tän. 1, tuba 9), 18. juulil s. a. kell 11 homm. — suuremal arvul kodumaal valmistatud seepi ja riisi.

Sm. arsenaal (Tallinnas, Erika t. 5), 18. juulil s. a. kell 10 homm. — I. sorti männi- ja kuuselaudu.

Tähtsamad enampakkumised.

Riigi raudteevalitsuse varustusosakond (Tallinnas, Tehnika t. 16-a, tuba 18), 1. augustil s. a. kell 10 homm. — umbes 8.000–9.000 pd. vanu bandashe.

Uued seadused ja määrused.

Tollitariifide maksmapanemise seadus. Käesoleva seaduse põhjal pannakse tollitariifisid maksma ja muudetakse seadusandlisel teel ning määratakse kindlaks kas Eesti markades või välisvaluutas. Välisrahas määratud tolliraha nõutakse sisse Eesti rahas, rahaministri poolt kindlaksmääratud hindade alusel. Vabariigi valitsus on õigustatud esialgselt maksma panna Riigikogule esitatud seaduseelnõudes ettenähtud tollivate kaupade maksustamist või tariifide kõrgendamist, kuid õigus puudub maksvat keeldu teatud kaubaliigi sisse- või väljaveo kohta tühistada ehk sarnast keeldu maksma panna.

Selle seaduse jõusseastumisega kaotavad maksvuse „R. T.“ nr. 4 ja 117-1921. a. avaldatud seadused tollide ja teiste sisse- ja väljaveo maksude kohta; muud määrused ja korraldused jäävad maksma kuni nende muutmiseni käesolevas seaduses määratud korras. (R. T. nr. 81/82 - 27. juun. 1924. a.)

Leiduspatendi, kaubamärkide, mustrite ja mudelite maksumäärade muutmise seadus ja kohtumaksude ja kulude seadus on avaldatud „R. T.“ nr. 81/82-1924. a.

„R. T.“ nr. 83/84-1924. a. on avaldatud järgmised uued seadused: **Seadus õlikivi-õlide väljaveo tollimaksudest vabastamise kohta; kuldraha üksuse kindlaksmääramise ja kuldrahas lepingute sõlmimise seadus; sadamamaksu seadus; omavalitsuste maksuseaduste muudatuste seadus.**

„R. T.“ nr. 85/86-1924. a. on avaldatud järgmised uued seadused: **piimasaaduste väljaveo kontrolli seadus; laevade mõõtmise seadus.**

Isiklikud teated.

Abielu varanduste lahutamise lepingud.

Nikolai Mihkli p. **Ribul** ja Johanna Andrese t. **Ribul**, sünd. Piiron; Julius Hansu p. **Einholm** ja Alvine Hindreku t. **Einholm**, sünd. Mölder; Johannes Johani p. **Valvur** ja Martha Peetri t. **Valvur**, sünd. Tarning; Gustav **Mettik** (Mettikas) ja Pauline **Mettik** (Mettikas), sünd. Tatsmann; Felix-Georg Danieli p. **Palgi** ja Elfriede Jaani t. **Palgi**, sünd. Tammiss; Jaan **Uudritz** ja Helene Jakobi t. **Uudritz**, sünd. Ots; Johannes Juhani p. **Kirselt** ja Ella Karli t. **Kirselt**, sünd. Kalmus. (R. T. nr. 77/80-1924. a.) Ernest Aleksandri p. **Rotberg** ja Ksenia Vladimiri t. **Rotberg**, sünd. Bosse; Friedrich Heinrichi p. **Kangro** ja Ida Johani t. **Kangro**, sünd. Sumberg; Peeter **Tõhk** ja Olga Peetri t. **Tõhk**, sünd. Juk. (R. R. nr. 79/80-1924. a.)

Jaan Nimmerfeldt ja Alide Nimmerfeldt sünd. Alemann; August Jaani p. **Raudsepp** ja Anette-Pauline **Raudsepp**, sünd. Traat; Johannes Jaani p. **Savik** ja Agnes Heindrichi t. **Savik**, sünd. Bäärs; Peeter Johani p. **Ruus** ja Ida Joosepi t. **Ruus**. (R. T. nr. 83/84 - 1924.) Artemon Jaani p. **Lövend** ja Armilde-Alvine Jaagu t. **Lövend**, sünd. Laev; Hans

Josephi p. **Sommer** ja Amanda Matvei t. **Sommer**, sünd. Valga; Villem **Pinkovsky** ja Marie **Pinkovsky**; August Vidriku p. **Pedder** ja Julie Johannese t. **Pedder**, sünd. Schuravleva; Kiisel Kiiseli p. **Neymark** ja Bertha Leiseri t. **Neymark**, sünd. Aismann (R. T. nr. 85/86-1924.)

Varanduste hoolekanne.

August Hendriku p. **Raal'i** varanduse üle on hoolekanne sisse seatud- (R. T. nr. 81/82 - 1924.) Ivan Joosepi p. **Ragursky** varanduse üle on hoolekanne sisse seatud (R. T. nr. 83/84-1924.) Karl Peedi p. **Teikerlauri** ja Tõnis Jaani p. **Jaakson'i** varanduste üle on hoolekanne sisse seatud. (R. T. nr. 85/86-1924.)

Kaubalaadimised riigi raudteel.

Üksikutel nädalatel on meie era-kokkuvõtte järele riigi raudteedel (laiaropalisel, Paide-Tamsalu, Valk-Mõniste ja kindluse Nõmme-Vääna kitsaropalistel liinidel) kaupu laaditud järgmisel määral (vagunid):

	17-23. mai	23-31. mai	31. mai 7. juuni	7-14 juuni	14-21. juuni	21-29. juuni
Teravilja ja jahu . . .	196	217	117	43	71	19
Kartulid . . .	64	53	43	23	47	28
Elusloomi . . .	99	86	83	43	98	49
Linu	33	21	17	17	4	12
Põletispuid . . .	201	196	203	58	124	93
Muud metsamaterjalid . . .	412	506	574	348	561	567
Põlevkivi . . .	106	93	82	26	68	125
Muud era-kaupa . . .	1211	1096	1296	795	1106	893
Kokku . . .	2322	2268	2415	1353	2079	1786
Raudtee veod	301	426	242	125	330	228

Kokku laaditud . . . 2623 2694 2657 1478 2409 2014

Tallinna laiaropalisesse kaubajaama on samade aegade jooksul sisemaalt sisse tulnud:

	15-22. mai	22-31. mai	1-7. juuni	8-14. juuni	14-21. juuni	21-30. juuni
Teravilja ja jahu . . .	1	4	5	8	4	9
Kartulid . . .	58	16	14	12	26	29
Põletispuid . . .	171	428	378	276	153	211
Metsamaterjalid . . .	115	475	213	161	303	429
Linu ja takku . . .	17	82	24	17	19	10
Muud erakaupad . . .	60	204	112	58	160	122
Põlevkivi . . .	58	213	43	23	11	31
Kokku . . .	480	1422	789	555	676	841

Tallinna börs kursisedel

		7. VII.	8. VII.	9. VII.	10. VII.	11. VII.
1 dollar	Ostjad	410,—	410,—	410,—	410,—	410,—
	Müüjad	415,—	415,—	414,—	414,—	414,—
	Tehtud	415,—	415,—	414,—	—	414,—
1 naelsterling	Ostjad	1787,5	1789	1790	1790	1792
	Müüjad	1797,5	1799	1796	1797	1799
	Tehtud	1797,5	1799	1796	1797	—
1 biljon Saksa r. mk.	Ostjad	99,—	99,—	98,75	98,75	98,75
	Müüjad	100,—	100,—	99,75	99,75	99,75
	Tehtud	—	—	—	99,75	—
100 Soome marka	Ostjad	1023	1025	1022	1022	1023
	Müüjad	1038	1035	1037	1037	1038
	Tehtud	1038	—	—	—	—
100 Rootsi krooni	Ostjad	10.950	10.925	10.925	10.925	10.925
	Müüjad	11.050	11.025	11.025	11.025	11.025
	Tehtud	11.050	—	—	—	—
100 Daani krooni	Ostjad	6550	6550	6500	6550	6555
	Müüjad	6650	6650	6600	6650	6655
	Tehtud	6650	—	—	—	—
100 Prantsuse frk.	Ostjad	2015	2100	2100	2100	2100
	Müüjad	2115	2160	2150	2140	2150
	Tehtud	—	—	—	—	—
100 Holl. gulden.	Ostjad	15.625	15.625	15.600	15.600	15.625
	Müüjad	15.725	15.725	15.700	15.700	15.725
	Tehtud	15.725	—	—	—	—
1 Lai	Ostjad	78,25	78,25	78,—	78,25	78,25
	Müüjad	79,75	79,75	79,50	79,75	79,75
	Tehtud	79,75	—	—	—	—
100 Czechosl. kr.	Ostjad	1205	1200	1175	1175	1200
	Müüjad	1235	1230	1225	1225	1230
	Tehtud	—	—	—	—	—
1 kuld rubla	Ostjad	205	205	205	205	205
	Müüjad	—	—	—	—	—
	Tehtud	—	—	—	—	—
100 Itaalia liiri	Ostjad	1765	1760	1740	1740	1735
	Müüjad	1815	1810	1790	1790	1785
	Tehtud	—	—	—	—	—
100 Helveetsia fr.	Ostjad	7375	7375	7350	7350	7425
	Müüjad	7475	7450	7450	7450	7525
	Tehtud	—	—	—	—	—
100 Norra krooni	Ostjad	5550	5475	5475	5450	5500
	Müüjad	5600	5575	5575	5550	5550
	Tehtud	—	—	—	—	—
100 Belgia franki	Ostjad	1825	1860	1850	1840	1850
	Müüjad	1875	1910	1900	1890	1900
	Tehtud	—	—	—	—	—
1 Tschervonez	Ostjad	2100	2100	2100	2100	2100
	Müüjad	2185	2185	2175	2175	2175
	Tehtud	—	—	—	—	—

**Tähtsamate en gros kaupade hinnad, mis läinud nädalal kauba börsel
koteerimise komisjoni poolt koteeriti.**

Jahud: nisu, pehme, kõrgem			Lina seemned, õli 87 ¹ / ₂ % basis fr. Tall.	—	
Ameerika sort	pd.	900—960	külvil 98%	pd.	—
sõre Ameerika	"	980—1000	Takud, Codilla I.	"	—
A/S. Rotermanni tehaste jahud:			II.	"	—
nisu, pehme,	"	—	Kivisüsi, auru Yorkshire 2k. pest.	"	56—59
sõre	"	—	Newcastle	"	54—55
pehmed, teised sordid	"	—	sepa	"	61—63
Rukki jahud	"	310—320	Koks, valu	"	90—
püül	"	420—450	gaasi	"	85
Nisu, Vene	"	—	Põlevkivi, I. sort	"	10
Rukis Eesti	"	—	Põlevkivi, II. sort	"	7,5
Vene	"	285—295	III. "	"	5
Kaerad, toidu, Vene	"	285—295	Raud, sordi	"	300—310
seemne, Vene	"	—	talad (T)	"	330—350
Odrad,	"	—	vits	"	440—490
Erned, rohelised, Eesti	"	—	raud plekk	"	480—500
Hollandi	"	—	" tsingitud	"	760—800
Riis, Burma II.	"	720—740	Teras Inglis	"	—
Kartulid, eksport fob Tallinn	"	—	Saksa	"	—
piirituse	"	—	nikkel	"	—
Kartuli tärklis „Superieur“	"	900—	vedru	"	500—520
Plim, pudelites	ltr.	15	"	"	—
Või, meierei, eksport	pd.	5200—5400	tööriistade	"	1200—1500
Või siseturg	"	3000—3400	talla	"	320—340
Margariin, väljamaa	"	1900—2000	Malm	"	240—250
Juust, kohalik Schweitsi.	pd.	2400—2600	Inglitina	"	8300—8800
Kaseiin	"	700—900	Seatina	"	1000—1100
Munad, eksport I. s. (sinine tpl.)	"	14—	Vask, plekk punane	"	4500—4900
II. s.	"	11—	valge	"	4400—4800
Kakao, Inglis	pd.	—	Tsink-plekk	"	1600
Ameerika	"	—	"	"	—
Hollandi	"	—	Masinaõli, Vene, Nobel No. 6.	"	640—780
Kohvi, Rio, Santos	"	—	Ameerika	"	700—720
Kohvi, Kesk-Ameerika sordid	"	—	solaar	"	—
Mexiko	"	—	Autolien	"	1200—1550
Tee, lahtine Pekoe broken, Java	"	—	auto	"	—
" Orange Pekoe, Java	"	6000—6400	Tsilindriõli, Vene	"	825—1050
" " Tsellon	"	6800—7200	Ameerika	"	900—1100
" " Moning. Hiina	"	4400—5000	Põlevkivi õli	"	180—240
Suhkur, peenike valge, Saksamaa	"	1010—1050	pigi	"	275
" Poola	"	—	Nafta, Vene	"	280—300
" Czechoslovaakia	"	1040—1050	Ameerika	"	250—
Siirup, kartuli, B 42°	"	1000	Petrooleum, Vene	"	320—340
" B 38°	"	—	Ameerika	"	320—340
" Glucose	"	975	Bensiin, Vene	"	780—815
Sool, lahtine	"	56—60	Ameerika	"	670—690
Heeringad Yarmouth, Mattie	tünn	—	Piiritus, eksport. (excl. vaat) fob	ltr.	—
Chotti Tulls	"	3900—4000	Pesusooda	pd.	180—
Shotti Mat Full talve püük	"	—	Seebikivi 72 ³ / ₀ , Inglis	"	540—570
" Matties	"	3800—4200	Parafiin 50—52°	"	—
" Norra Sloe	"	—	120°—134°	"	1160
Liha, sea, I. sort	pd.	1520—1600	Parkimise ekstrakt	"	—
" looma, I. sort	"	900—1200	Väävel, õie 98%	"	400
Pekk, eksport. I s.	"	—	Värvid, nigrosin vees sulav, välj.	pd.	9300
Heinad, aasa	vaguniviisi	—	tsinkvalge Saksa roh. PZ.	pd.	1600
Õlikoogid, linaseemne	"	—	" Prantsuse	"	1600
" palmi	"	230—235	" tinavalge Inglise	"	1600—1680
" päevalille	"	295—300	" ooker Prants.	"	310—400
" soja	"	370—390	Väetisained, salpeeter, Norra (k. 6 pd.)	"	—
Nisukliid	"	190—205	" Chile	"	—
Rukkikliid	"	—	" Superfosf. E. T. K. must kukk	"	—
Puuvilla riie, Bjas, D. I.	ars.	42,50—49,50	(k. 6 pd.) 18—20% fr. Tallinn	"	735—750
" Mitkal, ekstra	"	30—36	" Thomasjahu k.100kg. 17-18% k.	"	730—745
Lina, Lilvi R.	pd.	—	" Kaalisool, 30% kott 6 pd. frkojaam	"	—
" Võru-Petseri	"	—	" " 40%	"	945—
" Tartu	"	—	" Kainiit 12% lahtine,	pd.	—
			" Vosvoriit, Eesti 6%	"	34—36
			Paber, rotatsioon	"	400

Tsement, Portland, Port-Kunda	pütt 10 pd. 10 naela	pütt	745
Tsement, Portland, Port-Kunda	pütt 10 pd. 10 naela fr. Kunda.	"	—
Tsement, Portland, Aseri	"	"	690
"	"	"	—
Kriit, toores	"	pd.	85—100
"	pestud	"	110—130
Asfalt	"	"	150
Tõrv, kivi	"	"	300
"	puu	"	475—500
Lubi	"	"	38—40
"	"	"	—
Gips, tükkides frko Isborsk	"	"	—
"	jahvatatud	"	45
"	krohvimise, loko	"	70
Teliskivid, I. sort, tuhat, fr. Tall.	"	"	6500
Puumaterjalid, saetud Silikat D/B/B/	"	"	4750
Eesti Strd I, II ja III s. frko Tal.	"	"	—
Puumaterjalid	"	"	—
"	IV s.	"	—
"	propsid; 7×7	"	—
"	liiprid	"	—
Põletispuud, sega 20% okaski, k. sid.	"	"	—
"	"	"	—
Nahk, talla, Eesti kodumaa tooresnahast valmistud	pd. I s.	"	4600—4800
Nahk, talla, Ameer. tooresn. valmist.	I sort	"	5200—5400
Nahk talla, Ameer. tooresn. valmist.	II sort	"	4400—4800
Toores nahk väiksed ja suured.	"	"	—
Tuletikud, origin. kast (500 pakki)	"	"	5950—6200

Prahid :

Lina			
Tallinn	— Stettin	tonn	£ 22
"	— Ghent	"	£ 28—30
"	— Dundee	"	—
"	— Belfast	"	—
"	—	"	—
"	—	"	—
Takud +	0/0		
Puumaterjalid D/B/B/		standard	
Tallinn	— London	"	—
"	— E. C. C. P. (Ingl. idarand)	"	£ 45
"	— Antwerpen	"	—
"	— Southampton	"	—
"	— Manchester	"	—
"	—	"	—
"	—	"	—
Segakaup		tonn	
Tallinn	— Stettin	"	sh. 8—20
"	— London	"	—
"	— Stockholm, või	"	Rk. 10—35
"	—	"	—
"	—	"	—
Kartulid			
Tallinn	"	—
"	"	—
"	"	—
"	"	—
"	"	—

Kasulik ostukoht

koolidele, raamatukogudele, kontoritele, kantseleidele ja igatühele.

Täielne koolide varustus.

Joonistusmaterjalid.

Kõik kontoritarbed.

Portfeuille'id, rahataskud, daamide käekottid,

Retsu- ja käsikohvrid.

Trükitööde vastuvõtmine.

Hinnad mõistluseta. — Jällemüüjatele protsendid. Koolidele ja raamatukogudele hinnaalandus.

K.O.-Ü. „RAHWAÜLIKOOI“

Tallinnas, S. Karja tän. 23. Tel. 6-66.